

Фінансовий стан підприємства визначається такими елементами його економічної діяльності як:

- прибутковість;
- наявність власних фінансових ресурсів;
- раціональне розміщення основних і оборотних засобів;
- платоспроможність;
- ліквідність;
- інше.

Фінансовий стан може бути стійким, нестійким і кризовим. Кожне підприємство намагається досягти стабільного фінансового стану, тобто створити достатній обсяг фінансових ресурсів, що є гарантом своєчасності розрахунків з постачальниками, бюджетом та іншими ланками фінансової системи, подальшого економічного та соціального розвитку підприємства.

Для прикладу візьмемо ПрАТ «Агрофірма ім. Г. С. Сковороди» який знаходиться в Харківській області Золочівського району с. Сковородинівка. Загальна площа сільськогосподарських угідь якого складає - 4424 га.

Найкраще фінансовий стан підприємства визначається елементами його економічної діяльності: прибутковістю (рентабельністю) роботи підприємства; оптимальністю розподілу прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків і обов'язкових відрахувань; наявністю власних фінансових ресурсів (основних і оборотних засобів) не нижче мінімально необхідного рівня для організації виробничого процесу і процесу реалізації продукції; раціональним розміщенням основних і оборотних засобів (власних і позикових); платоспроможністю; ліквідністю [7].

Розглянемо показники фінансового стану в табл. 1.

Аналіз показників ліквідності балансу ПрАТ «Агрофірма ім. Г. С. Сковороди» свідчить про його ліквідність, так як коефіцієнт загального покриття становить 6,0 (2014р) і показує, скільки взагалі поточних зобов'язань господарство може погасити за рахунок трьох груп оборотних засобів. Підприємство може погасити всі поточні зобов'язання, оскільки коефіцієнт загального покриття є оптимальним.

Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2014р. становить 0,9, тоді як він перевищує оптимальні значення в межах 0,7-0,8. , він показує, яку частину короткострокових зобов'язань господарство може погасити за рахунок грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень і дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних (короткострокових) зобов'язань може бути погашена негайно.

Абсолютний коефіцієнт ліквідності в 2014 році склав 0,4, що показує вищий рівень ніж оптимальне значення.

Щодо показників фінансової стійкості, то коефіцієнт фінансової незалежності у 2014 році становить 0,9, коефіцієнт фінансової стабільності – 8,6, що більше рекомендованого значення. Коефіцієнта заборгованості немає оптимального значення. Невідповідність даних показників оптимальним значенням є негативним фактором.

Отже, при проведенні оцінки фінансового стану підприємства слід вивчати значення отриманих в результаті аналізу фінансового стану показники, з точки зору відповідності їх фактичних значень нормативним рівнем для конкретного підприємства, визначити фактори, що вплинули на величину показника в звітному періоді та здійснювати прогноз її величини на перспективу.

Література:

1. Круш П.В. Економіка підприємств [Текст]: навч. посібник. / [П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк] - К.: Ельга – Н, КНТ, 2007. – 780 с.
2. Обуцак Т.А. Сутність фінансового стану підприємств // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - №9. - С. 92-100.
3. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, які підлягають приватизації, затверджене наказом Міністерства фінансів України №49/121 від 26.01.2001 р.
4. Манів, З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства [Текст]: навч. посібник. / З.О. Манів. - К.: Знання, 2004. - 580 с.
5. Загородній А.Г. Фінансовий словник/Загородній А.Г., Вознюк Г.А., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. - К.: Знання, 2004. - 566 с.
6. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій // Українська інвестиційна газета. - 2008. - №3. - С. 9-12.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

КАСТЕРНА І. С.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – д.е.н., професор
Красноручський О. О.*

Сучасний етап розвитку ринкових відносин в Україні вимагає від вітчизняних підприємств активних дій з підвищення ефективності їх функ-

ціонування. Лише висока ефективність може забезпечити конкурентоспроможність підприємства, а внаслідок цього – його благополуччя та комерційний успіх. У зв'язку з кризою стан економіки значно погіршився, що актуалізує необхідність вирішення проблем, пов'язаних з підвищенням ефективності діяльності підприємств.

З початку розвитку економічної науки проблема ефективної діяльності підприємств вийшла на перший план і залишається актуальною сьогодні.

На всіх етапах розвитку економіки основною її ланкою є підприємство. Як господарюючий суб'єкт підприємство здійснює виробничу, науково-дослідну, іншу господарську діяльність. Успішна реалізація стратегії розвитку підприємства передбачає здійснення не лише результативної, а й ефективної господарської діяльності. Аби бути успішною впродовж тривалого часу, щоб вижити і досягти своїх цілей, діяльність підприємства має бути як результативною, так і ефективною.

Зміст категорії ефективність складний та багатограний, і не існує єдиного визначення цього поняття. Категорія «ефективність» на рівні підприємства характеризує зв'язок між величиною отриманого результату (ефекту) його діяльності й кількістю інвестованих або витрачених у виробництві ресурсів. Розкриттю сутності ефективності діяльності підприємства допомагає розмежування і чітке визначення таких категорій, як ефект; ефективність діяльності підприємства; критерій ефективності.

Ефект – категорія, яка відображає перевищення результатів діяльності над витратами, пов'язаними з її здійсненням, у певному періоді часу. Проте абсолютна величина ефекту часто не вказує на ступінь результативності роботи підприємства [5].

Ефективність діяльності підприємства – комплексна оцінка кінцевих результатів використання основних та оборотних засобів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу, це категорія, яка виражає відповідність результатів і витрат підприємства цілям діяльності та інтересам власників [1].

Як економічна категорія, ефективність має багато різновидів: економічна, соціальна, екологічна, науково-технічна та інші види. Види ефективності діяльності виокремлюються переважно за різноманітністю одержуваних ефектів (результатів) діяльності підприємства. Важливою для підприємства є економічна ефективність його діяльності.

Процес вимірювання очікуваного чи

досягнутого рівня ефективності діяльності підприємства методично пов'язаний, передусім, із визначенням належного критерію і формуванням відповідної системи показників [4]. Критерій ефективності – категорія, яка вказує на підстави для оцінки ефективності, є її мірилом. Кількісна визначеність і зміст критерію відображаються в конкретних показниках ефективності діяльності підприємства.

Система показників оцінки економічної ефективності діяльності підприємства включає кілька груп показників:

- 1) узагальноючі показники ефективності діяльності;
- 2) показники ефективності використання праці (персоналу);
- 3) показники ефективності використання виробничих (основних та оборотних) фондів;
- 4) показники ефективності використання матеріальних ресурсів;
- 5) показники ефективності використання фінансових коштів;
- 6) показники якості продукції [2].

Комплексна оцінка ефективності діяльності підприємства дозволяє виявити фактори впливу на неї, проаналізувати адекватність прийнятих управлінських рішень та дає змогу коригувати процес управління ефективною.

У сучасних умовах господарювання підвищення ефективності діяльності підприємства є головним напрямом розвитку всіх галузей економіки, об'єктивною необхідністю, викликаною вимогами економічних законів. Сутність проблеми підвищення ефективності полягає в тому, щоб на кожну одиницю витрат досягти максимального результату.

Основними факторами підвищення ефективності діяльності підприємства, на нашу думку, є: прискорення науково-технічного прогресу, підвищення технічного рівня виробництва, інноваційна політика, структурна перебудова економіки, вдосконалення управління, організації виробництва і праці, зміна обсягу і структури виробництва, поліпшення якості природних ресурсів та інші.

Важливо знайти дійові напрямки підвищення ефективності діяльності підприємства. Серед основних шляхів підвищення ефективності діяльності підприємства можна виділити три напрямки підвищення: ресурсний, технологічний та організаційний.

У межах ресурсного напрямку виділяють напрямки підвищення ефективності використання основних засобів, оборотних коштів та трудових ресурсів. До інтенсивних напрямків підвищення ефективності використання основних засобів

можна віднести: механізацію та автоматизацію виробництва; технічне переозброєння та модернізацію; удосконалення технологічних процесів; скорочення тривалості операційного циклу виробництва; застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом; підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу.

До екстенсивних напрямків підвищення ефективності використання основних засобів можна віднести наступні: 1) скорочення простоїв обладнання внаслідок своєчасного забезпечення сировиною, матеріалами, напівфабрикатами та підвищення якості ремонтів і обслуговування обладнання; 2) збільшення кількості машино-змін роботи обладнання та скорочення кількості устаткування, що не працює; 3) введення додаткового обладнання.

Щодо ефективності використання другої групи ресурсів, то в межах пріоритетних напрямків роботи підприємства в сфері управління оборотними коштами, конкретними шляхами підвищення ефективності їх використання є: обґрунтоване встановлення норм і нормативів праці; встановлення прямих постійних взаємозв'язків з постачальниками; зменшення вартості застосовуваних у виробництві сировини та матеріалів на основі придбання їх за оптовими цінами чи заміни дешевшими аналогами; використання відходів у виробництві; уніфікація технології виробництва продукції; інтенсифікація виробничих процесів; перехід до безперервного здійснення виробничих процесів; прискорення обробки партій постачання матеріальних ресурсів [3].

Найбільш проблемним з точки зору підвищення ефективності використання ресурсом виступає персонал підприємства. Напрямами підвищення ефективності роботи персоналу є: формування оптимального складу персоналу; заміна діючих технічних засобів на прогресивніші; модернізація устаткування; удосконалення управління та організації виробництва і праці; поглиблення спеціалізації виробництва; збільшення реального фонду робочого часу; створення раціональних структур управління; створення відповідного морально-психологічного клімату в колективі; моральне заохочення працівників; удосконалення систем оплати праці; застосування системи участі робітників у прибутках.

У межах другого, технологічного, напрямку основним є вирішення проблеми технологічного відставання, що особливо актуальне для українських підприємств. До другого напрямку

можна віднести: прискорення впровадження результатів науково-технічного та організаційного прогресу в практику діяльності підприємства; удосконалення організаційної та виробничої систем управління, форм і методів організації діяльності, її планування і мотивації; підвищення якості і конкурентоспроможності продукції; удосконалення і постійне коригування всіх видів діяльності для забезпечення їх вимогам сучасності.

За третім, організаційним, напрямком здійснюється пошук можливостей підвищення ефективності тих процесів, що відбуваються на підприємстві. При цьому, насамперед, необхідно звернути увагу на ефективність управління.

Важливою складовою ефективності підприємства, а отже, і значним резервом її підвищення, є організація виробничого процесу. У конкретних умовах підприємства слід проаналізувати всі аспекти, що визначають ефективність організації робіт – від рівня робочого місця окремого робітника чи спеціаліста до рівня підприємства в цілому.

Проблема визначення ефективності діяльності підприємства та пошуку шляхів її підвищення є складною і такою, що важко формалізується. Адже будь-яке підприємство – це складна система, яку важко спростити, не втративши при цьому її суттєвих характеристик.

Насправді ця проблема комплексна, а тому для її вирішення слід застосовувати комплексний, системний підхід, ретельно досліджуючи всі підрозділи, служби підприємства та ті процеси, які в них відбуваються. Комплексний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання дає змогу розробити напрямки підвищення ефективності його діяльності.

Кожен із зазначених напрямків на ефективність діяльності підприємства впливає різною мірою. На кожному етапі діяльності підприємства менеджери мають звертатися до найбільш актуальних і суттєвих за результативністю з них. Проте стратегічний план розвитку підприємства повинен передбачати застосування всіх можливих напрямків підвищення ефективності.

Література:

1. Бандурка О.М., Коробков М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Л. Фінансова діяльність підприємства. - К.: Либідь, 2008. – 312 с.
2. Буряк П.Ю., Римар М.В., Бець Т.М. Фінансово-економічний аналіз.//Підручник-К.: ВД „Професіонал”.2007.-528с.